

## N:o 80.

# Kahdeksantena Sunnuntaina Kolminaisuuden Päivästä.

Evank. Matt. 7: 15–21.

**Jeesus sanoi opetuslapsillensa: Kavahtakaat itseänne vääristä profeetoista, jotka teidän tykönne lammasten vaatteissa tulevat; mutta sisältä he ovat raatelevaiset sudet. Heidän hedelmistänsä te tunnette heidän: hakeeko joku viinamarjoja orjantappuroista? taikka fiikunia ohdakkeista? Niin jokainen hyvä puu kasvaa hyvät hedelmät; mutta mädäntynyt puu kasvaa häijyt hedelmät. Hyvä puu ei taida häijyjä hedelmiä kasvaa, eikä mädäntynyt puu hyviä hedelmiä kasva. Jokainen puu, kun ei kasva hyvää hedelmää, hakataan pois, ja tuleen heitetään. Sentähden tuntekaat heitä hedelmistänsä. Ei jokainen, kun sanoo minulle: Herra, Herra, pidä tuleman taivaan valtakuntaan; mutta joka tekee minun Isäni tahdon, kuin on taivaissa.**

Sitten kun Herra kolmessa edellisessä luvussa, viidennessä, kuudennessa ja seitsemännessä on selittänyt Jumalan käskyt, lausuu hän vihdoin tämän loppupäätöksen: **Kaikki siis, mitä te tahdotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkää.** Tämä on kristillinen oppi ja kaiken kristillisen menon ydin.

Siihen nyt liittyy tämän jokapäiväinen evankeliumi, jossa Herra hoitaa hurskaan paimenen ja opettajan virkaa ja varoittaa meitä kavahtamaan väärä opettajia. Aivan kuin sanoisi: Nytpä olette kuulleet opin, ja karttakaat nyt siis toisia oppeja, sillä aivan varmaan siellä, missä tätä sanaa saarnataan, ilmestyy myöskin pahoja opettajia ja väärä profettoja.

Meidän täytyykin tarkoin panna tähdelle, että nuo kaksi, oppia oikea hyvä ja väärä viettelevä, kulkevat aina rinnakkain; niin on ollut laita jo alusta ja pysyy aina maailman loppuun asti. Ei sen vuoksi käy laatuun, että me mihinkään yksinäisyyteen hiivimme ja koettamme rauhan paikkaa etsiä. Ilkeät ihmisopit,

perkeleen oppi ja kaikki meidän vihollisemme vastustavat meitä lakkaamatta, jonka vuoksi emme saa ajatella kaikesta päässeemme; me emme ole vielä virran toisella puolella. Sen vuoksi varoittaa Herra meitä aivan ahkerasti ja sanoo:

**Kavahtakaat teitänne vääristä profeetoista, jotka teidän tykönne lammasten vaatteilla tulevat; mutta sisältä he ovat raatelevaiset sudet.** Pankaamme tästä kohdasta tarkoin mieleemme, että Herra Kristus kääsee ja antaa kaikille kristityille vallan tuomita kaikkia oppeja ja päättää, mikä on oikea mikä ei? Tämän vallan ovat väärät kristityt hyvästi tuhannen vuotta meiltä riistäneet, niin ettei meillä ole ollut tuomiovaltaa, vaan meidän on täytynyt ilman mitään muistutusta hyväksyä kaikki, mitä paavi ja kirkolliskokoukset ovat päättäneet.

Tämä evankeliumi nyt kukistaa perinpohjin ja maata myöten paavillisuuden ja kaikki kirkolliskokoukset, sillä me emme ole velvollisia pitämään, mitä paavi kääsee ja mitä ihmiset säätävät. Sen vuoksi sanon vielä kerran,

ymmärtäkää hyvästi tämä evankeliumi, sillä ei ole paaville, ei kirkolliskokouksille eikä kenellekään annettu lupaa määrätä ja päättää, mitä tulee uskoa. Koska Kristus sanoo: **Kavahtakaat teitänne vääristä profeteoista**, niin täytyy joko evankeliumin tai paavin kokouksineen valhetella. Kristus sanoo: Meillä on oikeus arvostella kaikki opit, mitä meille määrätään noudatettavaksi tai kielletään. Eikä sano Herra tätä paaville vaan kaikille kristityille. Samoin kuin tämä oppi on kaikille sanottu: **Kaikki mitä te tahdotte, että ihmiset pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkää**, samoin ei ketään suljeta pois näistä sanoista: **Kavahtakaat teitänne vääristä profeteoista**. Siitäpä seuraa selvästi, että minäkin voin oppia tuomita.

Sen vuoksi tulee minun sanoa: Paavi, sinä olet kokouksinesi päättänyt; nyt minä tuomitsen, voinko sen hyväksyä vai enkö. Miksi? Sen vuoksi että sinun asiasi ei ole vastata minun puolestani, kun minun kuolla täytyy, vaan täytyy minun itse katsoa, kuinka varma asiastani olen. – Sillä sinun täytyy olla niin varma siitä, että se on Jumalan sanaa, kuin siitä että elät, ja vielä varmempikin, sillä ainoastaan siihen voi omatuntosi turvansa rakentaa. Vaikka kaikki ihmiset väittäisivät vastaan, ja vaikka enkelitkin ja koko maailma jostain päättäisivät, niin, ellet silloin kykene käsittämään ja päättämään oikean ja väärän välillä, olet hukassa. Ethän sinä voi tuomiotasi perustaa paaviin etkä kehenkään muuhunkaan, sinun täytyy itse osata omana vakauksenasana: Tätä puhuu Jumala, tätä ei; tämä on oikeata, tämä väärää. Muutoin on mahdotonta seisovainen olla.

Jos sinä nimittäin kuolemasi hetkellä perustat paaviin ja kirkolliskokouksiin ja sanot: Tuota on paavi sanonut, tuota ovat kokoukset päättäneet, näin ovat pyhät Augustiinus ja Ambrosius säättäneet, silloin voi perkele heti

sinulle tenän tehdä ja pälkäyttää päähäsi: Kuinka, entä jos tuo olisi väärää? Entä jos he olisivat erehtyneet? Kun tällainen kiusaus karkaa kimppuus, niin olet jo kukistettu. Sen vuoksi täytyy sinun olla niin vahvasti varma, että uljaasti ja rohkeasti uskallat sanoa: Tämä on Jumalan sanaa, siitä annan sieluni ja ruumiini mennä, vaikka hautoja olisi minulla satoja tuhansia.

Samaa tarkoittaen sanoo apostoli 1 Piet. 4: 11 myöskin: **Jos joku puhuu, hän puhukaan niinkuin Jumalan sanoja**. Ja P. Paavali 1 Kor. 2: 3–5 sanoo: **Ja minä olin teidän kanssanne heikkoudessa ja pelvossa ja suuressa vapistuksessa. Ja minun puheeni ja saarnani ei ollut kaunistetuissa sanoissa ihmisten viisauden jälkeen, mutta Hengen ja voiman osotuksessa. Ettei teidän uskonne olisi ihmisten viisaudessa, mutta Jumalan voimassa**.

Tähän rupeavat he väittämään: Niin, kuinka me voimme tietää, mikä Jumalan sanaa on, ja mikä on oikeata mikä väärää, meidän täytyy se oppia paavilta ja kirkolliskokouksilta. Mutta päättäkööt ja sanokoot he mitä tahansa, niin sanon minä: Sinä et voi uskallustasi niihin panna etkä niillä omaatuntoasi rauhoittaa, sinun täytyy itse päättää, sillä kysymyksessä on elämäsi ja kuolemasi. Sen vuoksi täytyy Jumalan sanoa sydämeesi, mikä Jumalan sanaa on, muutoin jää asia epätietoiseksi.

Mutta meidän piispat, Kaifas, Pilatus ja Herodes, pakottavat ja raivoovat niin ankaraasti, että voisi luulla heitä mielettömiksi. He tuovat tähän P. Augustiinuksen lauseen: Minä en uskoisi evankeliumia, ellei kunnioitus kirkkoa kohtaan sitä minussa vaikuttaisi, ja luulevat sillä voiton saaneensa. Mutta sano sinä: Mitä se minua liikuttaa, Jumala paratkoon. Vaikka sen sanoisi Augustiinus tai Hieronymus, P. Pietari tai P. Paavali, vaikkapa ylienkelä Gabriel taivaasta, joka kuitenkin paljoa

enemmän merkitsisi, niin se ei minua yhtään auta, minulla täytyy olla Jumalan sana, minä tahdon kuulla mitä Jumala sanoo.

Tätä sanaansa taasen Jumala puhuu ihmisten kautta, ja erittäinkin on hän sitä apostolien kautta julistuttanut ja kirjoittanut, sillä P. Pietari ja P. Paavali eivät puhu omaa sanaansa vaan Jumalan sanaa, kuten Paavali itse todistaa Thessalonikalaisille sanoessaan 1 Thess. 2: 13 näin: **Koska te saitte sen sanan Jumalasta, jonka te meiltä kuulitte, niin te sen otitte vastaan ei niinkuin ihmisten sanan, vaan** (niinkuin se totisesti on) **kuin Jumalan sanan, joka myös tässä uskovaisissa vaikuttaa.** Sillä sanaa voidaan kyllä saarnata, mutta sydämeen ei sitä kukaan muu voi painaa kuin Jumala yksin. Hänen täytyy sydämeen puhua, muutoin ei tule mitään, sillä jos hän vaikenee, jää kaikki sanomatta. Ei siis saa kukaan pakottaa minua pois Jumalan opettamasta sanasta.

Ja tämä täytyy minun yhtä varmaan tietää, kuin että kaksi ja kolme on viisi, sillä tämä on niin varma, että vaikka kaikki kirkolliskokoukset toisin sanoisivat, niin tiedän niiden valehtelevan. Samoin että kyynärä on pitempi kuin sen puolikas, se on niin varmaa, että vaikka koko maailma väittäisi vastaan, tiedän kuitenkin, ettei se toisin ole. Kuka minut näin varmaksi tekee. Ei yksikään ihminen, vaan ainoastaan se totuus, joka on niin totisesti varma, ettei kukaan voi sitä kieltää.

Siis pitää siihen tultaman, että sanot: Näin on asia, ei yksikään ihminen saa minua siitä pois johdattaa. Kun sinä kuulet: **Ei sinun pidä tappaman,** samoin: sinun tulee toisille tehdä, mitä halusta soisit toisten sinulle tekävän, niin tiedä tämä kaikista kirkolliskokouksista välittämättä Kristuksen opiksi, vaikka kaikki ihmiset toista sanoisivat. Sama on laita tämänkin opin: Sinä et voi itse auttaa itseäsi, vaan Kristus on Vapahtajasi, joka sen tekee,

että sinulle syntisi anteeksi annetaan. Että näin on, se täytyy sinun tietää ja tunnustaa sydämessäsi. Ellet tätä havaitse, ei sinulla ole uskoa, vaan on sana pysähtynyt korvaasi ja pyörii kielelläsi niinkuin vaahto veden painnalla; kuten profeeta Hosea 10: 7 sanoo: **Samarian kuningas on rauennut niinkuin vaahto veden päältä.**

Tätä kaikkea täytyy sinun uskoa, ei niinkuin Pietarin saarnaamaa sanaa vaan niinkuin Jumalan sinun uskottavaksesi käskemää; ja minä puhun nyt tätä kaikkea sen vuoksi, että jälleen tulisimme evankeliumiin ja huomaisimme millä perustuksella meidän täytyy olla tuomareita ja kuinka meillä on valta arvostella kaikkea, mitä sanotaan. Minä en siis saa enkä voi rakentaa yhteenkään ihmiseen, sillä minun täytyy itse vastata kuolemani hetkellä.

Älkää siis suostuko sellaisiin puheisiin, että teidän olisi pakko uskoa, mitä paavi sanoo tai kirkolliskokoukset päättävät. Jos Jumalan tunnet, on sinulla jo mittapuikko, määrä ja kyynärä, johon voit verrata kaikki isien opit, kun nimittäin tiedät, että Kristus on meidän autuutemme ja hallitsee meitä, sekä että me olemme syntisiä. Jos siis nyt joku tulee sanomaan: Sinun pitää ruveta munkiksi, tehdä näin ja näin autuaaksi tullaksesi, ei usko yksin riitä autuuteen, niin voit varmasti vastata: Sinä valehtelet, sinun oppisi on väärä, sillä ken Kristukseen uskoo, hän on autuas. Kuka sinulle sen opettaa? Sydämesi usko, joka yksin sen uskoo. Sen vuoksi ei kukaan voi eksymystä karttaa, ellei hän ole hengellinen ihminen, sillä 1 Kor. 2: 15 sanoo Paavali näin: **Hengellinen tuomitsee tosin kaikkia, vaan ei hän keltään tuomita.** Siis ei kukaan muu kuin hengellinen ihminen voi tuomita oikean ja väärän opin välillä.

Näin muodoin onkin sulaa hulluutta, että kirkolliskokoukset päättävät ja tahtovat säättää, mitä pitäisi uskottaman, vaikka usein ei

ole yhtäkään miestä niissä saapuvilla, joka hiukankaan olisi Jumalan Henkeä maistanut. Näin kävi Nikaian kirkolliskokouksessa, jossa keskusteltiin ja tahdottiin sellainen laki laatia hengelliselle säädylle, ettei saisi mennä naimisiin. Tuo kaikki oli jo aivan vääriä, sillä siihen ei ole mitään perustusta Jumalan sanassa. Silloin astui esille muuan mies nimeltä Pafnutius, joka kumosi kaikki sanoen: Ei niin, se ei ole kristillistä. Silloin täytyi koko kokouksen, jossa epäilemättä oli monta hyvinkin korkeasti oppinutta miestä, luopua päätöksestään ja väistyä tätä yksinkertaista mutta hurskasta miestä. Jumala on, nähkääs, korkeiden arvonimien ja inhimillisen viisauden vihollinen, jonka vuoksi hän välistä antaa sellaisten suuresti erehtyä ja saattaa heidät neuvotteluissaan häpeään, niin että on tullut sananparreksi: Suuri oppi, vähän järkeä.

Meidän täytyy siis pysyä vapaina tuomareina, niin että meillä on valta arvostella ja tuomita, hyväksyä ja kirotta kaikki, mitä paavi ja kirkolliskokoukset päättävät. Jos jotain hyväksymme, tehkäämme siitä syystä, että se pitää yhtä meidän omantuntomme ja Raamatun kanssa, eikä sen vuoksi että he niin sanovat. Sen vuoksi P. Paavali Room. 12: 7 sanoo: **Jos jollakin on profetia, niin olkoon uskon kanssa yhteinen.** Jokainen profetio, näet, joka johdattaa töihin eikä ainoastaan Kristukseen, ainoaan lohdutukseen, ei ole uskon kanssa yhteinen, olkoon kuinka arvokas tahansa. Semmoisia ovat nyt henkien ilmestykset, messut, pyhiinvaellukset, paastot ja pyhimysten ansioiden etsimiset.

Monet pyhät isät, esimerkiksi Gregorius ja Augustiinus, ovat erehtyneet siinä, että ovat kieltäneet meiltä tämän tuomiovallan, joten siis se surkeus ja sydämen ahdinko, että meidän pitää uskoa paavia ja kirkolliskokouksia, on kylläkin aikaisin alkanut. Sen vuoksi täytyy sinun vakaumuksenasin voida lausua: Tätä

on Jumala sanonut, tuota Jumala ei ole sanonut. Kohta kun sanot: Tuota on ihminen sanonut, tuon ovat kirkolliskokoukset päättäneet, niin olet hiedalle rakentanut. Ei siis ole yhtäkään tuomaria maan päällä hengellisissä asioissa ja kristillisessä opissa paitsi se ihminen, jolla on totinen usko sydämessä, olkoon hän mies tai vaimo, nuori tai vanha, renki tai piika, oppinut tai oppimaton. Eihän Jumala katso persoonaa, vaan kaikki hänen käskynsä pitäjät ovat hänelle yhtä rakkaat, jonka vuoksi heillä yksin onkin tuomiovalta.

Jos taasen joku tulisi, joka paremmin asian ymmärtäisi kuin minä, niin täytyy minun vaieta äänettömäksi ja ottaa häneltä opetusta. Samaa tarkoittaa P. Paavalin, kun 1 Kor. 14: 29, 30 sanoo: **Mutta profetat puhukaan itse toisena eli itse kolmantena, ja ne muut tuomitkaan. Ja jos jollekulle tykönä istuvalle ilmoitus tapahtuu, niin olkaan ensimmäinen ääneti.** Tämä tarkoittaa: Jos kuulija enemmän tietäisi ja ymmärtäisi kuin saarnamies, niin tulee saarnamiehen antaa hänelle tilaisuus puhua ja olla itse ääneti. Maallisessa hallituksessa käy niin, että vanha on viisaampi kuin nuori, oppinut tietävämpi kuin maallikko, mutta hengellisissä asioissa saattaa lapsella tai palvelijalla, vaimolla tai maallikolla yhtä hyvin olla Jumalan armo kuin vanhalla tai herralla, maallikolla tai paavilla. Lyhyesti: Ei kukaan oppinut saa sinulta ottaa tuomiovaltasi, sillä se on sinulla yhtä hyvin kuin hänelläkin.

Nyt pitäisi minun myöskin selittää, keitä ne väärät profetat meidän aikanamme ovat, eikä sitäkään kukaan osaa sanoa eikä huomata, paitsi jolla Henki on. Mutta vaikka siitä paljonkin puhuisi, ei se kumminkaan muuksi muutu kuin että ne ovat paavi ja hänen hallituskuntansa, sillä he ovat kaikki opettaneet sitä, mikä on vastoin Jumalaa. Tämän todistaminen tällä kerralla vaatisi paljon aikaa, sillä

sinä näet sen melkeen kaikissa asioissa, minne vaan katsot. Kuitenkin tahdomme muutamia luetella. Jumala on käskenyt, 2 Moos. 20: 12, että sinun pitää kunnioittaman isääsi ja äitiäsi ja olemaan heille alamainen; mutta paavi on sellaisen säännön tehnyt, ettei munkki tai nunna enään ole isänsä alamainen. Hän sanoo: Lapsi on hengellinen ja Jumalan palveluksessa; Jumala on enempi kuin isä ja äiti, jonka vuoksi hän ei enään ole velkapää palvelemaan isäänsä ja äitiänsä, vaan isän täytyy puhutella häntä kunnioitettavaksi herraksi.

Jos nyt kysyisin, mikä on jumalanpalvelus, niin he sanoisivat: Herra kulta, se on kellojen soittamista, vahakynttilöiden polttamista, kauniissa messupuvussa käymistä ja monta muuta hassutusta. Kyllä niin, sanoisin minä, hyvästi olette osanneet, mutta minun mielestäni pitää isää ja äitiä kunnioittaman ja Jumalan käsky pidettämän, sillä se olisi Jumalan palvelemista. Sano siis tässä: Tuota on anttikristus opettanut, ja päätä uljaasti: Hän valehtelee. Näethän tässä, kuinka Jumalan käsky on aivan ristiriidassa luostarin päämiehen ja apotin vaatiman kuuliaisuuden kanssa. Jumala on antanut sinulle isän ja äidin, että sinä heitä kunnioittaisit ja palvelisit ja heille alamainen olisit, mutta paavi antaa sinulle toisen, jota sinun muka enemmän pitäisi kunnioittaa kuin sitä isääsi, jonka Jumala on antanut. Jos tämä on Jumalan käskyn pitämistä, niin minä en tiedä yhtään mitään.

Sama on laita edelleen muidenkin Jumalan käskyjen. Ei pidä tappaman, ei vihastuman, ei vihaamaan, niin on Jumala käskenyt. Mutta paavi opettaa näin: Hengellisiä tiluksia ja kirkon tavaroita tulee puollustaa, ja ellei muu auta, on maallinen miekka avuksi haettava suojelemaan paavin istuinta ja P. Pietarin perintöä. Katsoppas, kuinka nämä käskyt ovat ristiriitaisia, niin että toivoakseni jokainen on siitä selvillä. Sama on laita naimisenkin. Ju-

mala on käskenyt (1 Moos. 2: 24), että miehne ja vaimon pitää yhdeksi lihaksi tuleman eikä kenenkään pidä heitä erottaman. Nyt on paavi antanut monta käskyä tätä vastaan; esimerkiksi jos joku ottaa kumminsä miehekseen, on sellainen avioliitto purettava.

Samoin myöskin jos hengelliset menevät naimisiin, niin heidän avioliittonsa, kuten nyt näette, voidaan hajoittaa heidän hengellisen oikeutensa mukaan. Samoin jos joku mies tai nainen ottaa jonkun sukulaisensa vaimokseen niin käskee paavi heidän elämään yhdessä, mutta sekaantumatta toisiinsa. Näin antaa hän kahden alastoman maata vierellään vuoteella, vaikka heillä ei ole mitään valtaa täyttää avioitehtäviä. Mitä muuta se on kuin pistää olkia tuleen ja kieltää ne palamasta? Edelleen sanoo Jumala: **Ei sinun pidä varastaman.** Mutta kuka varastaa enemmän kuin paavi joukkoiheen? He vasta ovat päävarkaita, sillä he repivät joka päivä kaiken maailman tavaroita puoleensa. Jos taas katselemme ensimmäistä käskyä, joka vaatii, että Jumalaan ainoaan pitää turvaaman ja häntä ainoata avuksi huutaman, niin sen sijaan heidän koko oppinsa ei muuta ole, kuin että johdattavat meitä luottamaan töihin ja turvaamaan pyhiin. Näetkös nyt, että tuo joukko on oikeita vääriä profeettoja, joita meidän tulee kavahtaa, sillä he kumoovat Jumalan antamat käskyt. – Nyt seuraa evankeliumin toinen osa, jossa Kristus sanoo:

**Heidän hedelmistänsä te tunnette heidän. Hakeeko joku viinamarjoja orjantapuroista taikka viikunoita ohdakkeista? Niin jokainen hyvä puu kasvaa hyvät hedelmät, mutta mädännyt puu kasvaa häijyt hedelmät. Hyvä puu ei taida häijyjä hedelmiä kasvaa, eikä mädännyt puu hyviä hedelmiä kasvaa. Jokainen puu, kuin ei kasva hyvää hedelmätä, hakataan pois ja tuleen heitetään. Sentähden tuntekaa heitä hedelmistänsä.** Kuten olen sanonut, ei kukaan muu

saata hedelmistä tuntea paitsi joka on hengellisesti syntynyt. Kenellä siis ei Henkeä ole, hän ei voi hedelmiä arvostella. Älköön kukaan ihminen, ellei hän hengellinen ole luulko hedelmistä voivansa ketään tuntea. On yksi hedelmä, josta heidät tunnetaan, ja se on epäusko; tosin voidaan heidät myöskin tuntea julkisyyneistä, mutta siinä on tuomio eksyttävä, sillä kristitytkin lankeevat.

Oikea hedelmä siis, josta heidät tunnetaan, on sisällinen hedelmä, jota arvosteltaessa minulla täytyy olla Jumalan Henki johdattajana; ulkonaiset silmät ja järki eivät siihen pysty. Voithan nähdä kahden toimittavan messua, toinen on uskovainen toinen ei, ja kuitenkin on ulkonainen työ sama. Missä erotus on? Siinä, että toisella on sydämessä usko toisella epäusko, toinen pitää toimituksen hyvänä työnä toinen ei. Lyhyesti: ulkonaisen teon mukaan ei voi päättää. Tauleruskin on tunnustanut, että uskovaiset ja uskottomat ovat ulkonaisessa olossaan niin toistensa kaltaisia, ettei heitä kukaan voi erottaa eikä järkensä mukaan tuomita, vaan kenellä Jumalan Henki on. Vieläpä uskottomat näyttävät kuniimmiltakin teoissaan kuin uskovaiset, niinkuin Job. 39: 16 on kirjoitettu: **Riikinkukon sulat ovat kauniimmat kuin nälkäkurjen eli hiiriäishaukan sulat**, mutta hiiriäishauka osaa lentää, riikinkukko ei. Aivan samoin ovat myöskin uskovaiset ja uskottomat ulkonaisessa menossaan hyvin toistensa kaltaisia, mutta sydämessään ovat erilaisia.

Ne **Hengen hedelmät** taasen, joista oikeat profeetat tunnetaan, ja joita P. Paavali Gal. 5: 22 luettelee, ovat: **rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystävyys, hyvyys, usko, hiljaisuus, puhtaus**. Näitä hedelmiä nyt ei voi kukaan huomata eikä tuntea kuin Henki yksin; sen vuoksi ei arvostelu ja tuomio hengellisistä asioista saa perustua ulkonaisiin

asioihin, niinkuin tekoon ja persoonaan, vaan sydämen sisälliseen tilaan. Eiväthän hedelmät ja hyvät työt tee ketään hurskaaksi eikä hyväksi, sillä ihmisen täytyy ensin olla sydämessään hurskas ja hyvä. Eikä myöskään omenat voi puuta tehdä, sillä puun täytyy olla ennen kuin hedelmät.

Jos tämän ymmärrän, niin huomaan, ettei mikään teko ole niin paha, että se voisi ihmisen kadottaa, eikä myöskään niin hyvä, että voisi ihmisen autuaaksi tehdä; ainoastaan usko tekee autuaaksi ja epäusko kadottaa. Jos joku tekee aviorikoksen, niin teko sellaiseen ei häntä tuomitse, vaan aviorikos osoittaa, että hän on uskosta luopunut, ja se hänet kadottaa, vaan muuten olisi se mahdotonta. Ei siis mikään muu tee ihmistä hurskaaksi kuin usko, eikä mikään muu pahaksi kuin epäusko. Siitä syystä sanookin Herra, että puu pitää hakattaman poikki, vaan hän ei sano, että hedelmät ovat pois katkottavat.

Rakkauden työt siis eivät tee mitään hurskaaksi vaan usko yksinään, jossa näitä töitä teen ja tällaisia hedelmiä kannan. Meidän täytyy siis uskossa alkaa. Paavi puolestaan alkaa töistä ja käskee hyviä töitä tekemään, jotta hurskaiksi tultaisiin; aivan kuin jos puulle sanoisin: Jos tahdot hyväksi puuksi tulla, niin rupea omenoita kantamaan. Aivan kuin minä voisin omenoita kantaa ensin puuksi tulematta; vaan minun täytyy sanoa: Jos tahdot omenoita kantaa, täytyy sinun ensin puuksi tulla. Siis pitää ensin puu olla, ennen kuin hedelmiä saa.

Kaikesta tästä nyt seuraa, ettei mitään muuta syntiä maan päällä ole kuin epäusko, kuten Kristus Joh. 16: 8, 9 sanoo: **Koska Pyhä Henki tulee, niin hän nuhtelee maailmaa synnin tähden, ettei he usko minun päälle ni.** Amen.